

TÁRSASÁG A
SZABADSÁGJOGOKÉRT

KORRUPCIÓFIGYELŐ

2022

KÉSZÍTETTÉK:

VICZE ORSOLYA, LÉDERER SÁNDOR (K-MONITOR)

KAPRONCZAY STEFÁNIA, PÁSZTOR EMESE, KUNOS ZSUZSANNA (TASZ)

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNYT ADOTT:

ERDÉLYI KATALIN (ÁTLÁTSZÓ), GYÜKERI MERCÉDESZ (HVG), HAJDU NÓRA (IDEA INTÉZET),

RESZKETŐ PETRA (BUDAPEST INTÉZET)

BUDAPEST, 2022

A JELENTÉS IDŐKERETEI, ÖSSZEFOGLALÁS

A jogállam eróziója és a korrupció közpolitikai eszközzé emelése Magyarországon egyszerre, egymással szoros összefüggésben történik, többnyire valamilyen közérdekű cél mögé rejtve. Az elmúlt két évben e közérdekű cél a járvány elleni védekezés volt. A K-Monitor és a Társaság a Szabadságjogokért ezt a folyamatot dokumentálta az elmúlt két évben. E munkának az összefoglaló és záró jelentése a 2020 márciusától 2022 márciusáig tartó időszakot öleli fel. Jelentésünkben bemutatjuk az elmúlt két év legjelentősebb átláthatatlanságot fokozó és korrupció elleni fellépést nehezítő változásait, költségvetési visszasságait, a közvagyon kiszervezését és az ellenzéki önkormányzatokat aránytalanul hátrányosan érintő intézkedéseit.

Az elmúlt két évben, míg a koronavírusnak több mint 45 ezer magyarországi áldozata lett, addig a következő folyamatokat figyelhettük meg.

1. Fokozódott az átláthatatlanság, nehezebbé vált a korrupció elleni fellépés, többek között
 - az átláthatatlan járványkezelés,
 - a közpénzfogalom módosítása,
 - nem nyilvános kormányhatározatok számának jelentős növekedése és
 - a Koncessziós Tanács létrehozása révén.
2. A járványügyi közpénzfelhasználás átláthatatlan és fenntarthatatlan volt
 - óriási hiány alakult ki és elszabadult az infláció,
 - a közpénzköltés egészéről egyre nehezebb volt tiszta és átfogó képet nyerni
 - a korrupcióellenes vállalatok hiánya miatt nem jutottunk hozzá a Magyarországot megillető EU-s pénzekhez,
 - a járvánnyal kapcsolatos beszerzéseken és a hagyományos közbeszerzéseken is döntően a NER-hez közel álló klientúra juthatott profithoz,
 - mindeközben az állam bőkezűen támogatta turisztikai pénzekkel saját tudásközpontjait, a turizmus fejlesztésére köthető támogatási pénzek jelentős része is a klientúrához jutott.
3. Teljes szektorok kerültek FIDESZ-közeli kezekbe
 - a felsőoktatás és bizonyos szociális közfeladatok kiszervezésével közérdekű vagyonkezelő alapítványokba (KEKVA-k),
 - egyházi intézményeknek juttatott nagy értékű vagyonokkal,
 - fontos ágazatok jutottak kormányközeli üzletemberekhez, miközben a tisztességes verseny szabályainak felrúgásával a Kormány maga is megpróbálkozott azzal, hogy külföldi befektetőket szorítson ki Magyarországról.

4. A kormány a járványügyi védekezésre hivatkozva vont el bevételeket az önkormányzatoktól, majd a kormánypárti vezetésű önkormányzatokat szelektíven jutalmazta
5. Különleges Gazdasági Övezetek létrehozásával kerültek ellenzéki vezetésű önkormányzatokhoz tartozó döntések és bevételek kormánypárti többségű megyei közgyűlésekhez.
6. Közhatalmi pozíciókat privatizáltak, Völner Pál igazságügyi miniszter-helyettes a gyanú szerint a önálló bírósági végrehajtói helyek betöltését kenőpénz adásáért tette függővé.

Dátum	Esemény	Jelentősége	Fertőzöttek száma (új esetek)
2020. március 11.	A veszélyhelyzet kihirdetése.	A különleges jogrendi jogalkotás kezdete. Az Alaptörvény szerint a Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.	3
2020. április.17.	A gödi különleges gazdasági övezet létrehozása.	A kormány rendeletben különleges gazdasági övezetté nyilvánította Göd város területének jelentős részét, továbbá, bevételeinek mintegy egyharmadát, az iparüzési adó-bevételeket a Pest Megyei Önkormányzathoz irányította.	111

Dátum	Esemény	Jelentősége	Fertőzöttek száma (új esetek)
2020. május 19.	Az Országgyűlés törvényt alkot a Budapest-Belgrád vasútvonal újjáépítéséről.	A Budapest-Belgrád vasútvonal minden idők eddigi legdrágább vasútvonal-fejlesztése, melynek összköltsége akár az ezer milliárd forintot is elérheti. A költségek mintegy 15%-át fogja fizetni önerőként a magyar állam, 85%-át pedig kínai állami hitelből fedezi.	21
2020. június 18.	A veszélyhelyzet átmenetileg megszűnik.	Veszélyhelyzet helyett járványügyi készültség lép életbe.	1
2020. október 6.	Az Országgyűlés elfogadta az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló törvényt.	Az új törvény egyrészt jelentős béremelést irányzott elő, és kriminalizálta a hálapénzt, viszont az orvostársadalom többsége számára elfogadhatatlan rendelkezéseket is tartalmazott, így pl. a másodállás vállalásnak jelentős korlátozását az orvosok számára.	818
2020. november 3.	A veszélyhelyzet második kihirdetése.	Ismét elrendelik a veszélyhelyzetet, ami pár nap kivételével azóta is fennáll.	3989
2020. december 15.	Az Alaptörvény kilencedik módosítása és a választási törvény módosítása.	Ideológiai háttérű változtatások mellett a módosítás szűkíti az Alaptörvényben foglalt közpénzfogalmat. A választási törvény módosítása következtében 27 helyett 71 egyéni választókerületben kell jelöltet állítani, ahhoz, hogy országos listája legyen egy pártnak.	1238

Dátum	Esemény	Jelentősége	Fertőzöttek száma (új esetek)
2021. április 30.	Közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok szabályozásának megalkotása.	Nagy állami vagyontömegek kerülnek kiszervezésre közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokhoz, többek között a privatizált felsőoktatási intézmények.	2365
2021. június 28.	Újabb különleges gazdasági övezet létrehozásáról születik kormányrendelet.	Újabb különleges gazdasági övezet létrehozásával ezúttal az ellenzéki vezetésű Dunaújváros esik el jelentős adóbevételektől.	132
2021. október 1.	Létrejön a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZTFH).	Az SZTFH elnöke az Bíró Marcell lett, aki 2015 és 2018 között a Miniszterelnöki Kabinetiroda, majd idén nyárig a Miniszterelnöki Kormányiroda közigazgatási államtitkára volt.	
2021. november 19.	Megalakult a Koncessziós Tanács.	Az SZTFH keretében működik Koncessziós Tanács. A Koncessziós Tanács tagjai: az SZTFH elnöke és az őt rendelet kiadásában helyettesítő elnökhelyettes, a miniszterelnök, a Gazdasági Versenyhivatal elnöke, a Közbeszerzési Hatóság elnöke, valamint az SZTFH elnöke által kijelölt egy-egy személy.	11289
2022. február 16.	Elvesztette a magyar és a lengyel kormány a jogállamisági pert.	Elutasította Magyarország és Lengyelország keresetét az Európai Unió Bírósága, amelyben a jogállamiság elveinek megsértése esetén az uniós költségvetés védelmére szolgáló feltételrendszer alkalmazását előíró rendeletet támadta a két tagállam.	8883

A K-Monitor és a TASZ 2020 szeptemberében indította el közös Korrupciófigyelő programját azzal a céllal, hogy háromhavonta kiadott jelentésben értékeljék az állami korrupció, valamint a jogállamiság leépítésére irányuló törekvések alakulását. **A jogállam eróziója és a korrupció közpolitikai eszközzé emelése** Magyarországon egyszerre, egymással szoros összefüggésben történik, többnyire valamilyen közérdekű cél mögé rejtve. Ez jelenleg a koronavírus okozta válság elleni fellépés. A K-Monitor és a TASZ célja, hogy saját szakterületeiken szerzett tapasztalataikat egyesítve világítsanak rá a válságkezelés árnyékában zajló korrump folyamatokra. A szerteágazó intézkedések hiteles értékelése érdekében egy-egy terület ismert szakértői is kommentálják a jelentést, az ő meglátásaik is megjelennek az elemzésben.

A jelentések egységes módszertan alapján készülnek. Jelentéseinkben visszatérően vizsgáltunk előre lefektetett kritériumokat, de mindig reagálunk az aktuális, jelentős eseményekre is. Az állandóság jegyében megfogalmaztuk azt a hat pozitív állítást – két külön, de egymással szorosan összefüggő csoportba sorolva –, melyek érvényesülését visszatérően vizsgáljuk valamennyi jelentésünkben, és minden vizsgált intézkedést ezen követelmények szerint értékelünk. Az állítások – melyeket sorszámuk szerint feltüntetünk minden elemzett intézkedés és jelenség mellett, aszerint, hogy az adott intézkedés vagy jelenség mely követelményt sérti – az alábbiak.

KORRUPCIÓ ÉS HATALOMMAL VISSZAÉLÉS TÉMAKÖR

1. A kormány nem használhat fel közpénzt saját hatalma megerősítése, megtartása érdekében.
2. A kormány nem rendelkezhet a közvagyon felett oly módon, hogy a politikai közösség egy csoportját (pl. helyi önkormányzatok) politikai elköteleződés alapján, vagy autonóm szervezetek autonómiájuk csorbításának céljával hátrányos helyzetbe hozza.
3. A kormány nem biztosíthat közpénzből származó forrásokat a vele rokonszenvező (gazdasági) szereplők számára kizárólag ezen tulajdonságukra tekintettel.

JOGÁLLAMISÁG TÉMAKÖR

4. Az államnak kötelessége átláthatóan működni, döntéseiről és azok indokairól a polgárokat tájékoztatni olyan módon, ami a közhatalom ellenőrzését lehetővé teszi számukra.
5. A kormány köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely a meglévő függetlenség szintjét csökkenti vagy annak garanciáit aláássa az önkormányzatok és a független állami szervek tekintetében.
6. A kormány köteles tartózkodni attól, hogy a jogállami garanciákat és a közpénzek felelős kezelésének követelményét aláássa, különösen válságkezelési célokra hivatkozva.

1. AZ ÁTLÁTHATÓSÁGOT CSÖKKENTŐ ÉS A KORRUPCIÓ ELLENI FELLÉPÉST NEHEZÍTŐ INTÉZKEDÉSEK

2020 márciusában hirdette ki először a Kormány a veszélyhelyzetet, amely egy rövid időszak kivételével a mai napig fennáll. A 2020 júniusa és novembere közötti időszakban úgynevezett egészségügyi válsághelyzet állt fenn, ami ugyan a veszélyhelyzetnél kisebb mértékben, de szintén lehetővé tette a normális jogalkotási folyamattól való eltérést és az alapvető jogok gyakorlásának fokozottabb korlátozását. Veszélyhelyzet alatt a kormány jogosult olyan rendeleteket alkotni, amelyekkel alapjogok gyakorlását a szokásos mértéknél jobban korlátozza, vagy akár fel is függesztheti azokat. A veszélyhelyzet fennállásának közel kétéves periódusában számos alkalommal tapasztaltuk azt, hogy a különleges jogrendet a kormány arra használta, hogy önkényes jogalkotással táptalajt teremtsen a korrupció felvirágzásának.

A) ÁTLÁTHATATLAN JÁRVÁNYKEZELÉS

A Covid-19 járvány megjelenése óta a járványügyi védekezést Magyarországon az átláthatatlanság jellemzi. A döntések nagy részét az állampolgárok számára ismeretlen szakértői véleményekre alapozva hozta meg a kormány, a járványkezelésben a transzparencia hiányát és sorozatos következetlenségeket tapasztalhattunk, miközben 2020 márciusa óta több mint 45 000 áldozata lett¹ a járványnak.

Közérdekű adatok

A járványügyi védekezéssel a mai napig szinte lehetetlen alapvető információkhoz hozzájutni. A veszélyhelyzet előtt a közfeladatot ellátó szervezeteknek a törvény 15 napos válaszadási határidőt írt elő a közérdekűadat-igénylésekre. Ezt egy alkalommal, újabb 15 napra hosszabbíthatták meg arra hivatkozva, hogy az adatigénylés teljesítése aránytalan mértékű igénybevételt jelent egyéb tevékenységük ellátása mellett. Az 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendeletben a kormány lehetővé tette, hogy a válaszadási határidőt az igénylés teljesítésére kötelezett szervezetek 45 napra is kitolhassák, ami újabb 45 nappal meghosszabbítható, ha az adatok kiadása továbbra is veszélyeztetné a járvánnyal kapcsolatos feladataik ellátását. Ennek következtében pont akkor, amikor mindenkinek a legfontosabb érdeke a közérdekű adatokhoz való hozzájutás, akár 3 hónapig is húzhatják a közfeladatot ellátó szervezetek a közérdekű adatok kiadását. 2021 áprilisában az Alkotmánybíróság is döntött a kérdésben: alkotmányos követelményt állapított meg, amely szerint az adatkezelőnek rögzítenie kell azokat az okokat, amelyek valószínűsítik, hogy az adatigénylésnek az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben rögzített 15 napon belüli teljesítése a veszélyhelyzettel összefüggő közfeladatainak ellátását veszélyeztette volna. Ez azonban nem oldotta meg a helyzetet, a közfeladatokat ellátó szervezetek számos esetben egyszerű sablonszerű indoklásokkal kerültek ki a szabályt, amelynek valóságtartalma nem vizsgálható.

A miniszterelnök és az Operatív Törzs is gyakran hivatkozott az úgynevezett oltási tervre, aminek sokáig csak a kivonata volt elérhető a nyilvánosság számára. A TASZ pereskedésének köszönhetően vált elérhetővé az oltási tervnek nevezett teljes

dokumentum. Hatodik jelentésünkben számoltunk be arról, hogy a koronavirus.gov.hu oldal archív dokumentumai közé került fel egy 42 oldalas dokumentum, amiben információk találhatóak arról, hogy kik kaphatják meg először az oltást, és egyéb adatokat is közzétettek az oltási kapacitást érintő lényeges információkról.² Az atlatszo.hu megállapítása szerint csak Szerbiában volt szűkebb az államilag publikált koronavírus adatok köre.³ A települési halálozási adatok például csupán a K-Monitor adatigénylését követően váltak nyilvánossá, egyszerű alkalommal.⁴

10 évig nem nyilvánosak az Operatív Törzs anyagai

Az Operatív Törzs⁵ anyagai, amelyek a kormány szerint a járványügyi védekezés alapját képezik, leghamarabb 2030-ban kerülhetnek nyilvánosságra. A hvg.hu közérdekű adatigénylését az Operatív Törzs ügyeleti központjának vezetője arra hivatkozva tagadta meg, hogy azok döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adatok, és a keletkezésüktől számított tíz évig nem nyilvánosak.⁶

A sajtó kitiltása a kórházakból

Ezen kívül, a független sajtó sem tud immáron két éve beszámolni arról, hogy mi zajlik a kórházakban. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) a köztvévén és az MTI-n kívül minden más sajtóorgánomot kitiltott a járvány alatt az egészségügyi intézményekből. A sajtó munkatársai így nem tudtak tudósítani a Covid-osztályokról, oltópontokról, hogy tájékoztassák olvasóikat a járványhelyzet alakulásáról, a kórházakra és az egészségügyi dolgozókra nehezedő terhekről. A tájékoztatás hiánya azért is jelent különösen súlyos problémát, mert az egészségügyi dolgozók nem nyilatkozhatnak a sajtó munkatársainak.⁷ Miután több alkalommal is eredménytelenül kérte több szerkesztőség, hogy közvetíthessenek azokból az egészségügyi intézményekből, amelyekben koronavírusal fertőzött betegeket kezelnek, 28 független szerkesztőség nyílt levélben kérte az Emmi-t, hogy változtasson az eddigi gyakorlatán, eredménytelenül.⁸ A TASZ képviselte a Telex hírportált az Emmi ellen folytatott perben, amelyben az átláthatatlanságot okozó gyakorlat megszüntetését kérte. A Fővárosi Törvényszék kimondta, hogy jogtalanul utasította ki az Emmi-t a Telexet és a sajtót általában a kórházakból. A bíróság jogerős ítéletet hozott arról, hogy nem a minisztérium, hanem a kórházigazgatók hatásköre arról dönteni, hogy kit engednek be az intézménybe. Az ítéletet követően azonban a kormány rendeletet alkotott, amellyel felülírta a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét és arról döntött, hogy az Operatív Törzs járványügyi érdekből meghatározhatja az egészségügyi intézmények sajtóval való kapcsolattartásának rendjét, valamint a sajtó által az egészségügyi intézmény területére történő belépés rendjét. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy ez a gyakorlatban ugyanazzal az eredménnyel jár, mint amikor az Emmi tiltotta ki a sajtót: a független média továbbra sem tudósíthat a kórházakból.

Proaktív tájékoztatás hiánya

Mindeközben az állam proaktívan sem tájékoztatja az állampolgárokat arról, hogy mik a járványügyi védekezést megalapozó indokok. A járvány első időszakában

rendszeresített napi Operatív Törzs beszámoló egy idő után megszűnt. Számos olyan esetről számoltunk be, amikor fontos járványügyi korlátozások vagy azok lazítása csak pár perccel a hatálybalépésük előtt kerültek nyilvánosságra, ellehetetlenítve azt, hogy a változásokra fel tudjanak készülni az állampolgárok. Az utóbbi két évben vált jellemzővé az is, hogy a miniszterelnök Facebook-bejelentkezéseiből értesülhetett a közvélemény a legfontosabb jogalkotási lépésekről, ami súlyosan sérti a jogbiztonság követelményét.

B) ALAPTÖRVÉNY-MÓDOSÍTÁS, A VÁLASZTÁSI ELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA

Második jelentésünkben számoltunk be arról, hogy a járványhelyzet ellenére a kormánypárt, kihasználva azt, hogy az országgyűlési helyek kétharmadát birtokolja, ismételten módosította az Alaptörvényt. Az Alaptörvény 2011-es elfogadása óta ez volt a normaszöveg kilencedik módosítása. Az Alaptörvény módosítása tartalmazott olyan ideológiai megfontolásokat követő részeket mint például „az anya nő, az apa férfi”, illetve a rendkívüli jogrendek fajtáit is újrászabályozta, amelyek egy része csak 2023-ban lép majd hatályba. A korrupció szempontjából viszont a közpénz fogalmának megváltoztatása kiemelkedő jelentőségű, az Alaptörvény szövege szerint „közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése”. A közpénz fogalmának ezen meghatározása lényegesen szűkebb, mint a bírósági gyakorlatban kialakulóban lévő közpénzfogalom volt, ami a közpénzek mozgásának átláthatatlanságát segíti elő.

Ezzel egyidőben nyújtotta be az igazságügyi miniszter a választási eljárásról szóló törvény módosítását is. A módosítás szerint 27-ről 71-re emelkedett a listaállításhoz szükséges egyéni jelöltek száma, ennek hatása, hogy számottevően csökkent a pártlistát állítani képes pártok száma. A javaslatot a kamupártok visszaszorítására hivatkozva hozták, valódi célja inkább az ellenzéki pártok egyetlen listára kényszerítése lehetett. A szabály mindemellett aránytalanul súlyos korlátot állít a kisebb pártok listaállítása elé, a 2022-es választásokra mindössze 6 jelölő szervezet tudott kellő számú aláírást összegyűjteni, de így is vannak közöttük valódi politikai tevékenységet nem végző szervezetek is. A módosítás emellett érvényessé tesz olyan levélszavazatokat, amelyek korábban érvénytelenek voltak, valamint szigorítja az átjelentkezés határidejét. Levélszavazatok leadásához lezárt belső borítékra továbbra is szükség lesz, azonban az azonosító nyilatkozaton nem kell majd feltüntetni a születési nevet. A levélszavazás megkönnyítése azért jelentős, mert a levélben szavazó választópolgárok a jogintézmény bevezetése óta mindig 90% feletti arányban támogatták a Fidesz-KDNP listáját.⁹

A módosítás azonban adós maradt azzal, hogy a 2011-ben kialakított választókerületek határait a lakosság szám időközben bekövetkezett változásaihoz igazítsa, ami a szavazatok egyenlő értéke és ezáltal a választójog egyenlősége szempontjából jelent problémát.¹⁰

C) KÉTEZRES DÖNTÉSEK

A hvg.hu januárban számolt be arról, hogy 2010 óta 1549 olyan kormányhatározatot hoztak az Orbán-kormányok, amelyek tartalma nem titkos ugyan, de a közvélemény

számára mégsem megismerhető (ún. kétezres döntések). A kormányhatározatok egyedi aktusok, így normatív rendelkezéseket nem tartalmazhatnak és címzetti körük zárt. A kétezres döntések jelentősen rontják az átláthatóságot és a jogbiztonságot. A hvg.hu adatigényléséből az is kiderül, hogy az úgynevezett kétezres döntések száma az utóbbi években jelentősen megugrott: 2020-ban 385, 2021-ben pedig november végéig 504 olyan kormányhatározat született, amely a Magyar Közlönyben nem jelenik meg, de minősített adatot nem tartalmaznak.¹¹ Nem nyilvános például a Balaton élővilágáért felelős miniszteri biztos feladatainak listájáról¹², Magyar Természettudományi Múzeum Debrecenbe költözéséről¹³ szóló határozat, de egy nemrég hozott közpénzmilliárdokat közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványoknak juttató¹⁴ döntés sem. 2018-ban közérdekű adatigénylést nyújtott be egy portál, amelyben a megelőző 10 év kétezres határozatainak kiadását kérte, azonban az adatok kiadásáért a Miniszterelnöki Kormányiroda 616000 Ft költségtérítést kért.¹⁵

D) MEGALAKULT A KONCESSZIÓS TANÁCS

Hatodik jelentésünkben mutattuk be, hogy a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról (SZTFH) szóló 2021. évi XXXII. törvény (továbbiakban: Sztfhv.) értelmében megalakult a Koncessziós Tanács. Az SZTFH alá tartozik a dohánykereskedelem, a bírósági végrehajtás, a szerencsejátékok felügyelete, a felszámolás, a koncessziók és a bányafelügyelet - mind olyan területek, ahol az állam dominál és hatalmas pénzüsszegek mozognak.¹⁶ A hatóság elnöke az a Bíró Marcell lett, aki 2015 és 2018 között a Miniszterelnöki Kabinetiroda, majd idén nyárig a Miniszterelnöki Kormányiroda közigazgatási államtitkára volt.¹⁷ A törvény szerint az SZTFH keretében hattagú Koncessziós Tanács működik, amelynek tagjai a Hatóság elnöke és a Hatóság elnökét rendelet kiadásában helyettesítő elnökhelyettes, a miniszterelnök, a Gazdasági Versenyhivatal elnöke, a Közbeszerzési Hatóság elnöke, valamint a Hatóság elnöke által kijelölt egy-egy személy. A Tanács feladata az egységes állami koncessziós joggyakorlat kialakítása. A koncessziós gyakorlat eddig is komoly korrupciós kockázatot jelentett, utoljára az autópályák üzemeltetési jogának 35 évre történő átadása váltott ki jelentős sajtóvisszhangot.¹⁸

E) ELVESZTETTE A MAGYAR ÉS A LENGYEL KORMÁNY A JOGÁLLAMISÁGI PERT

Elutasította Magyarország és Lengyelország keresetét az Európai Unió Bírósága, amelyben a jogállamiság elveinek megsértése esetén az uniós költségvetés védelmére szolgáló feltételrendszer alkalmazását előíró rendeletet támadta a két tagállam. A bíróság kimondta, hogy az eljárást akkor lehet megindítani, ha valamelyik tagállamban nemcsak a jogállamiság elveinek megsértésére kerül sor, hanem ezen elvek megsértése **kellően közvetlenül érinti az uniós költségvetéssel való hatékony és eredményes pénzgazdálkodást vagy az Unió pénzügyi érdekeinek védelmét, illetve ennek a kockázata komolyan fennáll.**¹⁹ Az Európai Unió Bírósága szerint tehát jogszerű a mechanizmus, ami alapján jogállamisági problémák kapcsán el lehet vonni támogatási pénzeket a tagállamoktól.

2. FENNTARTHATATLAN ÉS ÁTLÁTHATATLAN JÁRVÁNYÜGYI KÖZPÉNZFELHASZNÁLÁS

Visszásságok a járványügyi költségvetés kapcsán

A) SZABADJÁRA ENGEDETT HIÁNY ÉS NÖVEKVŐ INFLÁCIÓ

A járvány kitörésére adott legelső gazdasági lépésként, még 2020 márciusában a Kormány létrehozta a költségvetésen belül a Járványügyi Védekezési és a Gazdaságvédelmi Alapot – az előbbi elvben főként a járványhoz kapcsolódó közvetlen kiadásokat (például az **egészségügyi eszközbeszerzéseket**), utóbbi pedig gazdaság szinten tartását célzó kiadásokat (**munkahelyvédelmi, adókönyítési intézkedéseket**) lett volna hivatott finanszírozni. Az alapok létrehozása indokolható volt, hiszen a pandémia következtében rengeteg új, előre nem látható kiadás jelentkezett. A következő hónapokban azonban azt figyelhettük meg, hogy a 2020-as év folyamán számos olyan jogcímre csoportosított át ezekből az alapokból a kormány különböző, lényegében ad hoc kormányhatározatokkal, amelyek aligha álltak kapcsolatban a járványügyi vészhelyzettel vagy a gazdaság szinten tartásával. A kedvezményezetttek között nagy súllyal szerepeltek a különböző kormányközeli szereplők által megvalósított beruházások, illetve a sporthoz kapcsolódó létesítményfejlesztések. A 2020-as költségvetésben a sportra (legalább) 388 millió euróval (140 milliárd forinttal) jutott az eredetileg tervezettnél több forrás, az egészségügyre mindeközben csak 139 millió euró (50 milliárd forint) plusz jutott. Az EU a koronavírusjárványra tekintettel megengedte a tagállamoknak, hogy a maastrichti kritériumokban előírtnál magasabb hiánnyal számoljanak – ezzel a mozgástervével a Kormány kétségtelenül élt is, és az eredeti keret mintegy négyszeresének, 10067 millió eurónak (3628 milliárd forintnak) az átcsoportosításáról (azaz elköltéséről) döntött (a kereten felüli költség értelemszerűen a hiányt növelte) A 2020-as év legutolsó hónapjában ráadásul több alkalommal is szokatlanul nagy költségvetési átrendezéseket.^{20 21}

Hasonló probléma jelentkezett a 2021-es költségvetésnél, amelyet még 2020 májusában nyújtott be a Kormány, akkor még azzal számolva, hogy 2020 végére már újra konjunktúrába kapcsolhat a gazdaság. A költségvetési törvény lényegében már 2021 első napjától kezdve tarthatatlanná vált. Mivel a járvány következő hullámai is súlyosan érintették a gazdaságot, 2021 májusában a kormány jelentősen módosítani kényszerült a hiánycélt: 2,9%-ról 7,5%-ra emelték. A végső költségvetési deficit 7,4%-ot (5101,5 milliárd forintot) tett ki.²² Az egyre romló államháztartási folyamatok novemberben még Matolcsy György MNB-elnököt is arra készítették, hogy publicisztikában hívja fel a Kormányt az egyensúly helyreállítására – a jegybankelnök első sorban a hiányt termelő nagy állami beruházások leállítását sürgette. Decemberre a Pénzügyminisztérium is bejelentette az államháztartási kiadások csökkentését, ugyanakkor ez a Kormányt nem térítette el sem a szokásos év végi "padlássöprésről" és arról, hogy a választásra koncentrálva megjutalmazzák a politikailag aktív szavazókat: 2021 novemberében a nyugdíjra jogosultak egységesen 80 ezer forint nyugdíjprémiumra váltak jogosulttá és a 13. havi nyugdíj teljes összegét is megkapták.²³ A korábbi bejelentéseknek megfelelően a magas jövedelmű családok is jutattásokban részesülnek: a becslések szerint ez 600 milliárd forint kiadást jelent a központi költségvetésnek.²⁴ A munkavállalók számára kedvezőbb módon alakul a

munkát terhelő közterhek mértéke, valamint 2022. januártól emelkedik a közfoglalkoztatásban résztvevők havi bruttó bére bruttó 85 ezerről bruttó 100 ezer forintra.²⁵ Az egyensúlyt korrigáló intézkedések körében a 2021-ben elfogadott 2022-es költségvetés hiányát 5%-ra mérsékeltek. Az idei év költségvetési folyamatait a már a tavalyi év folyamán jelentkező kedvezőtlen inflációs adatok is jelentősen befolyásolhatják: ezek következtében – valószínűleg szintén nem függetlenül a közelgő választásoktól – a kormány hét alapvető élelmiszer (liszt, étolaj, 2,8 százalékos UHT tej, cukor, csirkemell, far-hát, sertéscomb) illetve az üzemanyagok árának befagyasztása mellett döntött: ezek az intézkedések a legnagyobb mértékben a kiskereskedőket sújtották (hiszen a Kormány nem döntött kompenzációról), de az ÁFA-bevételeket is érinthetik, ezen kívül hiányt idézhetnek elő a kedvezményes árú termékek esetében. Márciusban, nem kis részben az ukrajnai háború következtében is, a nagykereskedelmi és a rögzített ár közötti olló szétnyílása következtében a helyzet lényegében olyan szinten tarthatatlanná vált, hogy a kormány előbb az üzemanyagok nagykereskedelmi árának befagyasztásáról döntött,²⁶ később pedig mennyiségi korlátozást vezetett be, illetve a jövedéki adó egy részéről is lemondott.²⁷ A Kormánynak nincs kiforrott koncepciója sem az energia- és élelmiszerárak elszabadulására, sem az egyre romló forintárfolyam kezelésére.

B) KÖLTSÉGVETÉSI TITKOLÓZÁS

A fenntarthatatlansággal egyidejűleg az elmúlt két év során folyamatosan tapasztaltuk, hogy **egyre átláthatatlanabbá váltak a költségvetési folyamatok, ami jelentősen csökkenti** a polgárok közügyekhez való hozzáféréseinek lehetőségét. Ez részben abból a már említett körülményből fakad, hogy az Országgyűlés viszonylag hamar a közeljövő gazdasági folyamatait nem ismerve fogadja el az Országgyűlés, vagyis mire hatályba lépnének, már lényegében egyáltalán nem tükrözik a valós gazdasági állapotokat. Nagyban csökken az átláthatóság, az újonnan létrehozott, óriásira duzzasztott költségvetésen belüli alapokkal is, mint amilyen például a már említett Gazdaságvédelmi, illetve az ennek utódjaként működő Gazdaság-újraindítási Alap is, amelyek részletezését nem ismerjük meg, vagy a 2022-es költségvetésben megjelenő, 550 milliárdos keretösszegű Beruházási Alap is – ez utóbbi részletes ismertetése elmaradt, azaz nem tudjuk, konkrétan milyen beruházásokat kíván 2022-ben finanszírozni ebből a forrásból a Kormány.²⁸ Ráadásul a nyáron elfogadott 2021. évi LXXXIX. törvény úgy módosította az államháztartási törvényt, hogy az ebből az alapból finanszírozott beruházások esetén a lebonyolító szervek akár több évre előre is kötelezettséget vállalhatnak. A vészhelyzeti rendelkezésekről²⁹ szóló salátatörvény pedig akként rendelkezik, hogy ebből az alapból a korábbinál sokkal egyszerűbben – és ezáltal kevesebb külső kontrollal, átláthatatlanul – lehet majd előirányzatokat átcsoportosítani. Ugyanígy a költségvetés átláthatatlanságát fokozták a több önálló költségvetési soron szereplő többtíz-százmilliárdos nagyberuházási programok, mint például a Magyar Falu Program (61,7 milliárd forint) és a Modern Városok Program (51,1 milliárd forint) – de itt említhetjük meg a közúti (173 milliárd) és vasúti (60 milliárd) fejlesztéseket, a közlekedési ágazati programokra szánt 134,7 milliárd forintot. Ezek előrehaladásáról, a közpénz-felhasználás hatékonyságáról sem jutottunk hozzá érdemi információhoz – nem beszélve arról, hogy ezek a beruházások sok esetben a NER-közeli cégek egy szűk köréhez köthetőek.

Az államháztartás átláthatóságát tovább csökkenti, hogy a költségvetési módosítások általában nem kerülnek átvezetésre a tárgyévi költségvetési törvényen³⁰ – a HVG számítása szerint 2021-ben mintegy 85-ször módosították különböző kormányhatározatokkal a költségvetést.³¹ Így gyakran csak a zárszámadás során válik világossá a kiadások és bevételek összege, azonban annak részletei nem ismerhetők meg, mivel az átcsoportosításról rendelkező kormányhatározatok nem egységes szerkezetben születnek meg.³²

A homályt tovább fokozza, hogy idén december végén a Kormány nemes egyszerűséggel – a vészhelyzetre hivatkozva – felmentette magát az államháztartási törvény által előírt azon kötelezettség alól, hogy közvétegye a következő három évre vonatkozó fiskális kitekintést és a bevételi és kiadási sorokra vonatkozó részletes terveit, másrészt felhatalmazta magát arra, hogy vészhelyzeti rendeletekkel és határozatokkal továbbra is – a rendes eljárást megkerülve – átírja a költségvetést.³³

C) AZ EU-S HELYREÁLLÍTÁSI FORRÁSOKKAL KAPCSOLATOS VISSZÁSSÁGOK

Külön érdemes foglalkoznunk az Európai Unió Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközével kapcsolatos folyamatokkal is – ezt az eszközt ugyanis éppen azért hozta létre az Unió, hogy a járvány kapcsán kialakult gazdasági válságból való kilábalást segítse. Az eredeti elképzelések szerint 5800 milliárd euró érkezett volna Magyarországra, amelynek kisebb része, körülbelül 2500 milliárd forint lett volna támogatás, 3300 milliárd forint pedig kedvező kamatozású hitel – április végén ennek megfelelően is tették közzé konzultációra a Helyreállítási Tervet tervezetét (HET),³⁴ ³⁵ ugyanakkor pár nappal később bejelentették, hogy az eszközből mégis csak a 2500 milliárd forintnyi támogatást vesszük fel,³⁶ és végül május 11-én valóban csak a módosított összegről nyújtott be a kormány a Bizottság felé tervet³⁷ – azonban, mivel ez nem reagál megfelelően az EU által felvetett problémákra (többek között ilyenek Magyarországon a magas szintű korrupció elleni fellépés hiánya, a közbeszerzési verseny korlátozottsága illetve a társadalmi egyeztetések alacsony szintje)³⁸, a Bizottság a módosított tervet sem fogadta a mai napig el. Annak érdekében, hogy a források elköltését mégis a lehető leghamarabb meg tudják kezdeni, a nyár folyamán létrehozták a Nemzeti Helyreállítási Alapot hazai költségvetési forrásból, sőt a pályázatokat már ki is írták és elkezdték megvalósítani.³⁹ Az uniós jóváhagyás és kontroll nélkül működő magyar RRF-programok ugyanakkor választási célt is szolgálhatnak: a középiskolások számára beszerzett laptopokat például több esetben a fideszes képviselőjelöltek osztogatták szét a középiskolákban. A források kipótlása miatt került sor szeptemberben rekordösszegű devizakötvény-kibocsátásra: ugyanakkor e piacról finanszírozott kötvényeknek jóval kedvezőtlenebbek a feltételei, mint az RRF finanszírozását biztosító uniós kötvénynek,⁴⁰ ⁴¹ amelyből Magyarország visszautasította a rá jutó részt.⁴² ⁴³ 2022. március 18-án a Orbán Viktor sürgette Ursula von der Leyent a terv elfogadásának érdekében, sőt azt is jelezte, hogy Magyarország az ukrajnai háborúra tekintettel mégis le kívánja hívni a teljes hitelkeretet, amelyet védelmi, határigazgatási, humanitárius és egyéb akut válságkezelési feladatok ellátásához (tehát az eredeti Helyreállítási tervtől gyakorlatilag teljesen eltérően) használna fel.⁴⁴

Közbeszerzési visszasságok

A) SAJÁTOS JÁRVÁNYBESZERZÉSEK

Érdemes külön is foglalkoznunk azokkal a beszerzésekkel és beszerzési szabályokkal, amelyeket a kormány kifejezetten a vírushelyzetre figyelemmel vezetett be. Egy 2020-as kormányrendelet, amely tartalmilag az átmeneti rendelkezésekkel bekerült az egészségügyi törvénybe, lehetővé teszi, hogy vészhelyzet esetén – a vészhelyzettel kapcsolatos beszerzések esetén – miniszteri engedéllyel mellőzni lehet a Kbt. szabályait. A nyilvánosan elérhető jogszabályi rendelkezésekből ugyanakkor az sem derül ki, hogy konkrétan melyik minisztériumhoz kell folyamodni a felmentésért. (Ugyanakkor különböző szerződésekből és közleményekből valószínűsíthető, hogy a belügyminiszterre lett delegálva ez a jogkör.) Nem áll rendelkezésre semmilyen átfogó lista vagy közzététel, amelyből kiderülhetne, hogy pontosan kikkel, miről és milyen értékben szerződtek az állami és önkormányzati szervek a járványügyi vészhelyzettel kapcsolatban a közbeszerzési rendszeren kívül, holott az összeg jelentős tételt is jelenthet a költségvetésben: különösen igaz lehet ez például az elhíresült, drága és nagyságrendjét tekintve feleslegesnek bizonyult⁴⁵ lélegeztetőgép-beszerzéseknek az ügyében. Az elérhető információkból kiderült, hogy a lélegeztetőgép-beszerzéseknek ugyanaz az Orbán Viktor nemzetközi főtanácsadójához köthető lobbicsoport volt a fő nyertese, amely – közvetítő cégeken keresztül – a Sinopharm vakcinák beszerzésében is részt vett. A csoporthoz köthető cégek mintegy 468 milliárd forintnyi beszerzésben voltak érintettek, ami az összes, a járvánnyal kapcsolatos kiadás mintegy negyede. A feleslegesen megvásárolt, jelenleg raktárban őrzött lélegeztetőgépek egyik legnagyobb beszállítója egy maláj cég volt, a szerződésekhez offshore cégeken keresztül teljesítették a pénzügyi tranzakciókat.

B) A NER KLIENTÚRÁJÁT SEGÍTŐ ÓRIÁSBESZERZÉSEK

A kormány mindeközben más ágazatokban is jelentős összegű közbeszerzések meghirdetésével is segítette a NER-közeli tőke koncentrációját. Az elmúlt időszakban több olyan szerződésről is értesülhettünk, amelyek alighanem önmagukban is alkalmasak arra, hogy teljes szektorokat rendezzenek át: a kormányzati informatikai beszerzéseket például a jövőben – a hirdetésekhez hasonlóan – központilag fogja a Digitális Kormányzati Ügynökség szervezni, ennek kapcsán január végén mintegy 2622 millió euró (945 milliárd, azaz csaknem egybillió⁴⁶ forint) értékben írtak ki közbeszerzéseket. Ez az összeg az elmúlt időszak statisztikái alapján nagyjából egy teljes év közbeszerzési keretének a harmada. Hasonló óriási közbeszerzési keretmegállapodásokon keresztül költi el a Rogán Antal alá tartozó Nemzeti Kommunikációs Hivatal lényegében a teljes kormányzati kommunikációs és PR-büdzsét. Ez utóbbi keretmegállapodásnak ráadásul – szemben az informatikai tenderrel – csak egy nyertese van: ez a Balásy Gyula érdekeltségébe tartozó New Land Media Kft.

A takarítási és létesítményfenntartási tendereknek is bejáratott nyertese van: ez a korábban Tombor Andrásához, a Mathias Corvinus Collegium alapítójához köthető B+N Referencia Zrt., amely az elmúlt egy évben 480 milliárd forint értékű megbízást kapott a magyar államtól.⁴⁷

Az építési közbeszerzéseken hagyományosan jól szereplő körök továbbra is sikeresek voltak e téren. A Duna Aszfalt egy nagy volumenű, mintegy 749 millió eurós (270 milliárd forintos) útépitési tendert nyert el.⁴⁸ Ez különösen azért érdekes, mert ennek tulajdonosa Szíjj László, aki 2020 nyarán vendégül látta Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminisztert és családját az Adriai-tengeren vitorlázó luxusjachtján.⁴⁹ Mészáros Lőrinc (Magyarország leggazdagabb embere, a miniszterelnök szülőfalujának korábbi polgármestere és a miniszterelnök barátja) cégei is továbbra is jól szerepeltek a közbeszerzéseken, például 97 millió eurót (35 milliárd forintot) kaptak különböző útfelújítással kapcsolatos pótmunkákra,⁵⁰ az ő cégei nyertek meg például egy 30 millió eurós (tízmilliárd forint) víziközmű-fejlesztési pályázatot Gödön,⁵¹ az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciójára kiírt 40 milliárdos,⁵² az államkincstár pénztártermének felújítására kiírt 15 milliárdos, valamint a fóti filmstúdió bővítésére kiírt 30 milliárdos⁵³ tendert is.

Itt érdemes megemlítenünk minden idők legdrágább vasútvonal-fejlesztését, a Budapest–Belgrád vasútvonalat, amely a Magyarország számára legkedvezőbb becslés szerint is legalább 130 év múlva térülhet meg. A költségek 85%-át az állam kínai állami hitelből finanszírozza. A parlament kiemelt beruházásnak minősítette a fejlesztést, és felhatalmazta a külgazdasági és külügyminisztert az összes beruházással kapcsolatos dokumentum tíz éves titkosítására,⁵⁴ annak ellenére, hogy több jogerős ítélet is kötelezi a Külgazdasági és Külügyminisztériumot a hitelszerződés⁵⁵ és az alvállalkozói szerződések⁵⁶ kiadására. Azt mindenesetre már tavaly óta tudjuk, hogy a megvalósításban ismét kiemelt szerep jut Mészáros Lőrinc cégének, amely kínai partnerével közösen jutott hozzá a hatalmas megbízáshoz.^{57 58}

Átláthatatlan támogatások egyes szektorokban

A) TURIZMUSTÁMOGATÁSOK

A járvány alatt is gőzerővel folytatódott a 2017-ben megkezdődött Kisfaludy-program, és elérhetővé váltak újabb szálláshely-felújítási támogatások.⁵⁹ A Kisfaludy-program különösen visszás pontja a 2019 decemberében meghirdetett "Nagy kapacitású meglévő szállodák fejlesztése és új szállodák létesítése" pályázat, amelyet alig két hét után⁶⁰ már fel is függesztették arra hivatkozva, hogy "a beérkezett pályázati kérelmek forrásigénye elérte a meghirdetett keretösszeg többszörösét", ezért felmerül, hogy a pályázat kiszivároghatott. 2020 májusában, a pályázat eredményének közzétételekor kiderült, hogy végül 232 millió eurót (83,5 milliárd forintot) osztottak szét, és azon olyan cég is indulni és nyerni tudott, amelyet mindössze pár nappal a pályázat meghirdetése előtt alapítottak.^{61 62 63}

A meghirdetett Kisfaludy-pályázatokon kívül ad hoc támogatásokról is dönt a Magyar Turizmusfejlesztési Ügynökség,⁶⁴ ezekről azonban gyakorlatilag nem érhető el információ⁶⁵ – az MTÜ titkos tanácskozásokon dönt a pályázatok és kérelmek eredményeiről, a megítélt támogatásokat ömlesztve, kereshetetlenül teszik közzé. Az is sokat elárul az MTÜ közpénzekhez való viszonyáról, hogy az EU-tól a koronavírus-járvány káros hatásainak enyhítésére kapott 1,7 milliárd forintos támogatás nagy részét, mintegy 630 millió forintot az ügynökség a saját turisztikai portáljának fejlesztésére fordította.⁶⁶ A közérdekű adatigénylésekkel kapcsolatban a NAIH is

elmarasztalta az MTÜ-t, amikor az a NAIH felszólítását semmibe véve egész egyszerűen megtagadta az MTÜ szakmai zsűrije névsorának közzétételét.⁶⁷ Számos támogatási ügy összeférhetetlenséget is felvet: még 2020 decemberében derült ki, hogy az ügynökség rekordösszegű, összesen mintegy másfél milliárdos támogatást osztott szét egy érdekképviselői szervezet tagjainak, amelynek egy ismert balatoni borász, Laposza Bence is a vezető tisztségviselője volt, aki mellékesen az Ügynökség tanácsadója. Az összeférhetetlenség gyanúját nem csak az veti fel, hogy Laposza a saját cégeivel is maximális összegű támogatást nyert, de az is, hogy az egyedi támogatások lehetőségéről eleve csak azok értesülhettek, akik meghívást kaptak a borásztól egy zártkörű egyeztetésre az MTÜ vezetésével. A hír azért is keltett szélesebb körben megütközést, mert a vendéglátóipari szakma legnagyobb része csak rengeteg adminisztráció után, jókora késedelemmel részesülhetett bármiféle, relatív alacsony összegű állami segítségben.⁶⁸

A G7 is összegezte az MTÜ támogatásait: elemzésük arra mutatott rá, hogy a kormánypárti vezetésű önkormányzatok mintegy ötszázszor akkora támogatást nyertek, mint az ellenzékiek,⁶⁹ de még a határon túli turizmusfejlesztési támogatások kedvezményezettjei is a NER-hez bekötött vállalkozók.⁷⁰

B) A NER-KÖZELI TUDÁSKÖZPONTOK TÁMOGATÁSA

A NER-közeli gazdasági eliten kívül fontos megvizsgálunk azt is, hogy hogyan és mire áramlott a közpénz a NER legfontosabb tudás- és kommunikációs központjaiba. Ez már csak azért is érdekes, mert bárki, aki használja a közösségi médiát, tapasztalhatja, hogy számos szervezet folytat már most erőteljes kampányt – azonban, ahogy ezt az ÁSZ közölte, a közösségi médiában látható reklámok még kampányidőszakban sem számítanak feltétlenül politikai hirdetésnek.⁷¹ Ráadásul sok esetben, például a kormányzati influenszerek anyagait finanszírozó Megafon Központ esetében sem követhető pontosan, hogy mi a költségek forrása.⁷²

Az is látványos, hogy propagandatevékenységük mellett a Kormány által közvetve vagy közvetlenül finanszírozott szervezetek hogyan gazdálkodnak a közpénzzel. Az Antall József Tudásközpont akkor került a figyelem középpontjába, amikor kiderült, az adóforintok Antall Péter és felesége egzotikus utazásaira és luxushotel-számláira mennek.⁷³ A tudásközpont többször is mentőövre szorult annak ellenére, hogy működését milliárdokkal támogatta többek között a Miniszterelnöki Kabinetirodán keresztül pénzelt, közérdekű vagyonkezelő alapítványba szervezett Batthyány Lajos Alapítvány.⁷⁴ A botrány végül olyan hullámokat vert,⁷⁵ hogy a Tudásközpontot irányító alapítvány kuratóriumának több tagja is lemondott, a Miniszterelnökség pedig bejelentette, hogy beszünteti a jövőbeni költségvetési támogatást.

A támogató Batthyány Lajos Alapítvány fő tevékenysége látszólag továbbra is a kormánytól származó források továbbosztása a kormánypárt által favorizált szervezeteknek, például az Alapjogokért Központnak, akik mintegy 720 millió forintos támogatásban részesültek 2020-ban, – idén vélhetően ebből a forrásból kezdték meg székhelyük teljes körű felújítását.⁷⁶ Ennél is több kérdést vet fel a kormányzati és kormánypárti szereplők egyik kedvenc rendezvény helyszínéül szolgáló Scruton kávézót üzemeltető cég több mint 600 milliós támogatása.⁷⁷ Ebből a pénzből a kávézó

grandiózus bővítése miatt a tulajdonosok mellett a kormányközeli vállalkozók is részesülhetnek: a munkákat ugyanis a Garancsi Istvánhoz köthető Market Zrt. végzi.

A Batthyány Lajos Alapítványon kívül az állami cégek sem garaszkodtak a kormányközeli szervezetek támogatásával: a Magyar Fejlesztési Bank például több tízmillió forinttal támogatta a CÖF-öt és a Nézőpont Intézetet.⁷⁸ A nem politikai szférában mozgó civil szervezeteknek sem jöhetett rosszul a kormányzati háttér: Áder János klímavédelmi alapítványa több mint egymilliárd forint költségvetési támogatásban részesült.⁷⁹

3. TELJES SZEKTOROK ÁTRENDEZÉSE KORMÁNYZATI TRÜKKÖKKEL

Közfeladatok kiszervezése, nagy értékű vagyonjuttatások

A) KÖZÉRDEKŰ VAGYONKEZELŐ ALAPÍTVÁNYOK LÉTREHOZÁSA

A COVID-járvány egybeesett a választási ciklus második felével, és a járványügyi készültég nem akadályozta meg a Kormányt abban, hogy új, innovatív módszerekkel biztosítsa be a hatalmának átmentését egy esetleges választási vereség esetére. Az egyik legjelentősebb fejleményként 2020-tól a közvagyon alapítványi fenntartásba kiszervezésével egyes közfeladatok ellátásáról az államtól formálisan független szervek gondoskodnak majd, ráadásul két stratégiai fontosságú vállalat 25%-os részvénycsomagja fölött sem a magyar állam fog rendelkezni (beleértve az osztalékot és részvényekkel járó jogokat). 2021 április végéig, pár hónap leforgása alatt lezajlott a felsőoktatás szinte egészének átadása vagyonkezelői alapítványok részére, továbbá számos másik vagyonkezelő alapítványt hoztak létre a kultúra, az oktatás és az agrárium területén, melyek vezetésében és felügyeletében kormányközeli szereplők kaptak helyet.^{80 81} Különösen súlyos ez amiatt, hogy a törvény gyakorlatilag nem határoz meg összeférhetetlenségi szabályokat a kuratóriumi tagokkal szemben.^{82 83}

Korrupciós szempontból a legnagyobb aggodalomra az adhat okot, hogy miközben az állam jelentős közfeladatokat – így a felsőoktatást és például az egyetemi klinikák esetén a betegellátást is – , és vagyonokat szervez ki alapítványok számára, a közfeladatok megfelelő ellátását a jövőben formálisan csak igen szerény eszközökkel tudja kikényszeríteni, a rendkívül jelentős vagyonokat kezelő alapítványok kuratóriumai nem számoltathatóak el, a kuratórium tagjai nem cserélhetőek le.

A fentiekén túl a KEKVA-törvény nem garantálja az intézmények autonómiáját és a kormányzattól való függetlenséget a személyi összefonódásokon túl már csak azért sem, mert a legtöbb intézmény a tervezett vagyonátadások során az oktatáshoz használt épületeken kívül nem jut olyan vagyonhoz, amelynek hasznosításával olyan jelentős pénzüsszegekhez jutna, amelyből meg tudná valósítani közfeladatának ellátását – azt a jövőben a kormány hosszú távú megállapodások alapján rendezné – azaz a finanszírozás továbbra is a kormányzattal történő egyeztetések függvénye lenne.⁸⁴ Ez alól leginkább csak az a pár kedvezményezett felsőoktatási intézmény (elsősorban a Mathias Corvinus Collegium, a Corvinus Egyetem és a Semmelweis Egyetem) lehet kivétel, akik jelentős részesedést szereztek nagyobb értékű állami

tulajdonú cégekből.

Az egyetemi szférán túl a Kormány további közfeladatot ellátó közérdekű alapítványokat is létrehozott, amelyeknek nem igazán látszik érdemi célja azon kívül, hogy csökkentsék a kormányzati transzparenciát, illetve hogy biztosítsák, hogy a kormánypártok által preferált célok valósuljanak meg ezekben az intézményekben egy esetleges kormányváltás esetén is – miközben biztosítani tudják hozzá a folyamatos finanszírozást.^{85 86 87}

Ebben a pillanatban sajnos nem lehetséges megbecsülni, hogy mekkora a pontos értéke azoknak az ingatlanoknak és társasági részesedéseknek, amelyeket a kormány ilyen módon ingyenesen a pszeudo-állami KEKVA-k rendelkezésére bocsátott. Egy esetleges későbbi kormány mozgásterét szűkítheti az a szeptemberben elfogadott törvény, amely egészen 2026-ig megszünteti az újonnan alapított felsőoktatási intézményeket üzemeltető közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok (azaz KEKVA-k) finanszírozását: ez összességében 1700 milliárd forintot tesz majd ki.⁸⁸

Más megvilágításban mutat rá a kormány felsőoktatással kapcsolatos terveire a kínai Fudan-egyetem magyarországi campusával kapcsolatos terv.⁸⁹ Nem látható pontosan, hogy a beruházás pontosan hogyan szolgálná a magyar fél érdekeit^{90 91} 2021. május 11-én a Kormány törvényjavaslatot nyújtott be a Fudan Egyetemről, az egyetemet fenntartó KEKVA-ról, valamint az ezzel kapcsolatos ingyenes vagyonjuttatásról. Valószínűleg nem függetlenül a terv általános elutasítottaságától és a tiltakozásoktól – a kormány jelenlegi álláspontja az, hogy elhalasztja a Fudan-egyetemmel kapcsolatos döntést a 2022-es választások utánra. Az alapítványnak a kormány máris több mint 14 milliárd forintnyi közpénzt juttatott

B) NAGY ÉRTÉKŰ VAGYONJUTTATÁSOK EGYHÁZI INTÉZMÉNYEKNEK

A KEKVA-kon túl számos egyházi intézmény is jelentős ingatlanvagyonhoz jutott: ezen ingyenes vagyonjuttatások szintén a lehetséges érdekeltekkel való egyeztetés vagy komolyabb indoklás nélkül történtek.⁹² A vagyonátadás abba a tendenciába is illeszkedik, hogy az állam egyre több és több szociális és oktatási feladatot szervez ki az egyháznak, illetve egyházi szervezeteknek, miközben sokszor ezen egyházi alapítványok vezető testületeiben is olyan szereplők találhatók meg, mint például Balog Zoltán volt emberi erőforrás-miniszter. 2021-ben és 2022-ben is több egyházi szervezet is ingyenesen szerezte meg mintegy szociális intézmények tulajdonjogát,^{93 94} és míg ez a lépés megmagyarázható talán azzal, hogy ezen intézmények üzemeltetéséről az állam egy törvénnyel lemondott, az már nehezen indokolható, hogy mi szükség van az egyházak közreműködésére például a gyermekek táboroztatásában, mikor mind a rendelkezésre álló ingatlanokat, mind a teljes körű felújítást, mind a táborozás költségeit száz százalékban a központi költségvetés biztosítja.^{95 96} Ez nem pusztán azért aggályos, mert sértheti a világnézeti semlegesség elvét, de azért is, mert ezek az egyházi fenntartású alapítványok lényegében teljes mértékben központi költségvetési vagy uniós forrásokból (azaz közpénzből) gazdálkodnak és közfeladatot látnak el – mégsem vonatkoznak rájuk olyan szigorú transzparencia-követelmények, és vezetőik sem számoltathatóak el úgy, mintha az

állam az államszervezeten belül végezné el a feladatait.

C) ÁLLAMI VAGYONTÁRGYAK ÁTLÁTHATATLAN ÁTRUHÁZÁSA A KLIENTÚRÁNAK

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2021-ben több értékes ingatlant is árverés útján, csomagban értékesített olyan cégeknek, amelyek Jellinek Dánielhez, illetve az V. kerülethez közel álló Schimicsek Tibor.^{97 98 99 100 101} Jellinek a miniszterelnök távoli rokonságába tartozó és egykor a kormánypárthoz közeli Vitézy Tamás vállalkozó nyilvánosan kritizálta "maffiaszerű" piaci műveletei miatt.¹⁰² Egy törvénymódosítás részeként sporttelepként nyilvántartott állami tulajdonú ingatlanok a sportpolitikáért felelős miniszter előzetes egyetértésével bárkinek ingyenesen átadhatóak¹⁰³ – a hasznosítással kapcsolatban mindössze annyi megkötés van, hogy az ingyenesen megkapott ingatlant 15 évig "elsődlegesen" sportcélokra kell használni. A szabály tehát nem zárja ki, hogy az ajándékba kapott vagyont "másodlagosan" más, akár magánérdekeket szolgáló célokra is használják.¹⁰⁴

Stratégiai ágazatok NER-esítése

Miközben bizonyos szektorokban a kormány szándéka az, hogy a közfeladatok ellátását kiszervezze az állam alól, akár azon az áron is, hogy lemond az állami vagyronról, bizonyos, jól jövedelmező vagy stratégiai ágazatok, cégek esetén erős szándék mutatkozik a külföldi befektetők lecserélésére a "nemzeti", pontosabban NER-es nagytőkésekre, vagy akár az állam maga száll be ilyen üzletekbe. Az elmúlt két évben számos ilyen, akár jogszabálymódosítással is megtámogatott projektet láttunk.

A) A LISZT FERENC REPÜLŐTÉR ÁLLAMOSÍTÁSÁNAK TERVE

A Budapest Airport jelenlegi többségi tulajdonosa egy kanadai nyugdíjalap, amely eredetileg nem szándékozott megválni a tulajdonától, ám a Kormány folyamatos nyomás alá helyezte a tulajdonosokat: elsőként, még 2020-ban megvétózták a vállalat hitelkérelmét az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banknál (EBRD). 2021-től kezdve a Magyar Állam ténylegesen is felvállalta a reptér felvásárlásának szándékát, a MOL-lal és a Jellinek Dániel vezette Indotek Group-pal közösen konzorciumként tettek ajánlatot.¹⁰⁵ Lapértesülések szerint a novemberben felajánlott 4000 milliárd forintos árat az eladó már megfontolta, és az akkori hírek szerint Orbán Viktor elkötelezett volt, hogy az üzletet még 2021-ben megkössék. Ezt a tervet azonban a romló költségvetési egyensúly miatt elvetették: Orbán Viktor közlése szerint a választásokig biztosan nem kerül sor a Budapest Airport megvásárlására.^{106 107}

B) VIG-AEGON ÜGYLET

Nem kevésbé volt szokatlan, hogy a Belügyminisztérium a járványkezeléshez fűződően kapott felhatalmazásával élve¹⁰⁸, titkosított nemzetbiztonsági indokokra hivatkozva megtiltotta az Aegon biztosító eladását a Vienna Capital Group (VIG)

részére – holott ebben az esetben nyilván szó sem volt a pandémia negatív hatásainak kivédéséről, ráadásul a tranzakcióban érintett mindkét fél az unióban honos, sőt, a Vienna Insurance Group az Union biztosítón keresztül maga is már évtizedek óta jelen van a magyar piacon. A felek az EU-hoz¹⁰⁹ fordultak, ám – a befektetői érdekek figyelembe vételével – nem várták be a kötelezettségszegési eljárás végét, és az ügy minél hamarabbi lezárására törekedtek. Decemberben a Vienna Insurance Group bejelentette, hogy megállapodott a magyar kormányval, és az állam 45 % részesedést szerez az Aegon-ban és a Union Vienna Insurance Group Biztosító Zrt.-ben.¹¹⁰ Ezt az összefonódást már nem befolyásolja, hogy 2022 januárban az Európai Bizottság arra az előzetes következtetésre jutott, hogy a magyar állam a vétőt lehetővé tévő szabályozással megsértette az uniós jogot, és arra a szólította fel a Kormányt, hogy március 18-ig vonja vissza a vétőt.

C) A 4IG TERJESZKEDÉSE KORMÁNYZATI HÁTSZÉLLEL

Az informatikai közbeszerzéseken taroló, Jászai Gellért érdekeltségébe tartozó 4iG is azok közé a formailag magáncégek közé tartozik, amelyeket a Kormány leplezetlenül támogat piacszerzési törekvéseiben. 2021-ben 4iG megszerezte¹¹¹ az Antenna Hungária többségi tulajdonát -- ezáltal újabb állami vagyonok és közfeladatok kerülhetnek a NER-hez.¹¹² Ezzel a tranzakcióval a 4iG-é lehet a több stratégiai jelentőségű kormányzati távközlési infrastruktúrával rendelkező, illetve azokat üzemeltető MVM NET Zrt is.¹¹³ Októberben a 4iG megvásárolta a Telenor montenegrói leányvállalatát,¹¹⁴ novemberben bejelentette, hogy megveszi a román RCS & RDS csoporttól a DIGI magyarországi érdekeltségeit¹¹⁵, decemberben pedig az albán távközlési piac leggyorsabban növekvő társaságát.¹¹⁶ A Digit a 4iG az Antenna Hungáriába apportálta, ezáltal tovább csökkentve a vállalatban az állami részesedést. A GVH – a KESMA összefonódáshoz hasonlóan – nem fogja vizsgálni az Antenna és a 4iG összefonódást, ugyanis a Kormány nemzetstratégiainak minősítette – épp a szerződés megkötésének napján.¹¹⁷ A tulajdonszerzéshez áttételesen szerzett tőkét a vállalat: mégpedig úgy, hogy a német fegyver- és járműipari vállalat, a Rheinmetall AG szerzett a 4iG-ben tulajdont és hajtott végre tőkeemelést.¹¹⁸ A 4iG mindeközben az izraeli piacon is terjeszkedni próbál: a Spacecom nevű műhold-üzemeltető vállalat megszerzésével – a hírek szerint az izraeli védelmi minisztérium könnyen lehet, hogy megvétózza ezt a szerződést.

D) BÁNYÁSZAT

A NER az építőanyag-ágazatban is komoly részesedéshez jutott kormányzati segítséggel: az ország egyik legnagyobb kavics- és homokbánya kitermelési jogát egy zártkörű tenderen értékesítették a BayerConstructnak, amely Balázs Attila érdekeltsége.¹¹⁹ A zártkörű értékesítést a Kormány a veszélyhelyzet nyomán kialakuló építőanyag-hiány miatt tette lehetővé.¹²⁰ Ráadásul amellett, hogy az állam többmilliárdos támogatást is nyújt a bányaberuházáshoz, számos ponton könnyítettek a környezetvédelmi és engedélyezési követelményeken – a kivételezett kör versenytársai ellen pedig vizsgálatot indított a GVH.^{121 122}

E) BANKSZEKTOR

2020 decemberében többéves készülődés után, állami szerepvállalás mellett létrejött Magyarország második legnagyobb bankja, a Magyar Bankholding Zrt., a Takarékcsoport, a Budapest Bank, valamint az MKB integrációjával. A fúzió csak 2023 második negyedévében záródik le. A bankban a Takarékcsoporton és az MKB-n keresztül Mészáros Lőrincnek is jelentős érdekeltségei vannak. A Bankholding megteremtésével a kormány vélhetően az OTP visszaszorítását próbálja elérni.¹²³ A legújabb hírek szerint ugyanakkor kérdéses, hogy az ország leendő második legnagyobb bankja valóban prudens szolgáltatást fog-e nyújtani: a közelmúltban derült ki, hogy az MKB több mint 10 millió eurós hitelt nyújtott olyan – banki szempontból – nehezen igazolható befektetésre, mint Marine LePen szélsőjobboldali francia elnökjelölt kampánya. Maga a miniszterelnök veje is komoly érdekeltséghez jutott a bankszektorban: az érdekeltségébe tartozó BDPST Group a Gránit Bankot vette meg (ezáltal a COOP kiskereskedelmi lánc egyik kisbefektetője és stratégiai partnere is lett.)¹²⁴

A fentiekén túl a legnagyobb NER-oligarchák fúziók és felvásárlások segítségével újabb jelentős részesedésekre tehettek szert fontos szektorokban.

Az energiaszektorban Mészáros Lőrinc tőzsdei cége, az Opus Global Nyrt. megszerezte Magyarország legnagyobb vezetékes földgázelosztóját, a TIGÁZ-t,¹²⁵ amely az ország területének közel felét látja el földgázzal. Arról már korábban is lehetett hallani, hogy az Opus felvásárolja az E.ON-tól a Tiszántúli Áramhálózati Zrt-t is.¹²⁶ Mindeközben a Budapesti Erőmű is tulajdonost váltott: a főváros távhőigényének 60 százalékát biztosító erőmű (offshore áttéteken keresztül) Habony Árpádhoz, a miniszterelnök informális tanácsadójához közel álló céghez kerülhet.^{127 128}

Más NER-közeli szereplők is juthattak kedvezményekhez a NER-től – állami kezességgel vállalt MFB-hitelből vásárolt például cseh repülőgépgyárat a kormányzóvivő, Szentkirályi Alexandra férje, Szalay-Bobrovinczy Kristóf,¹²⁹ aki amellet, hogy a kormányzati agytröszt, a Századvég tulajdonosa és számos kaszinókoncesszió jogosultja, a vasútijármű-gyártásban is rendelkezik – szintén kormányzati hátszéllel működő – érdekeltségekkel.

Eközben sajtóhírek szerint a NER-hez kötődő vagyonok is egyre kevésbé átláthatóak: a járványidőszakban több mint 60-ra nőtt a vagyonkezelő magántőkealapok száma, melyek közül a Heti Válasz gyűjtése szerint 43-at a NER-es legfelső elit kezel.¹³⁰ Ezeknek a magántőkealapoknak a tényleges haszonélvezői – tehát, hogy ki birtokolja a befektetési jegyeit – a törvény erejénél fogva titkos.¹³¹

4. ELLENZÉKI VEZETÉSŰ ÖNKORMÁNYZATOKAT ARÁNYTALANUL ÉRINTŐ DÖNTÉSEK

A) INGYENES PARKOLÁS

A Kormány először a 87/2020. (IV. 5.) Korm. rendeletben tette ingyenessé a közterületi parkolást az ország valamennyi településére kiterjedő hatállyal. Később az 512/2020. (XI. 21.) Korm. rendelet 2020 novemberétől 2021 májusáig tette ismételten lehetővé az ingyenes parkolást. A parkolási díjak eltörlését a járvány elleni védekezés egyik eszközeként aposztrofálta a kormány, azzal az elképzeléssel, hogy a parkolás ingyenessé tételével többen választják az autóhasználatot a közösségi közlekedés helyett, így a kevesebb kontaktus miatt lassulhat a járvány terjedése.

A parkolás ingyenessé tétele azonban az önkormányzatoktól von el bevételt, mivel a parkolási díjat a járművek üzemeltetőitől a helyi önkormányzatok szedhetik be, és rendelkezhetnek vele. Az intézkedés elsősorban a nagyobb települések számára jelentett jelentős bevételkiesést. A parkolási díj az ellenzéki vezetésű Budapesten jelenti a legnagyobb bevételt,¹³² így a parkolási díj központi szintű eltörlése a fővárosi kerületeket és a fővárosi önkormányzatot sújtotta leginkább.

B) KÜLÖNLEGES GAZDASÁGI ÖVEZETEK

Első jelentésünkben számoltunk be arról, hogy a kormány rendeletben különleges gazdasági övezetté nyilvánította Göd város területének jelentős részét, továbbá, bevételeinek mintegy egyharmadát, az iparüzési adó-bevételeket a Pest Megyei Önkormányzathoz irányította, mindezt a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak enyhítése, továbbá munkahelyteremtés céljával indokolva.

Göd város ellenzéki vezetésű, a különleges gazdasági övezet létrehozásával pedig a Samsung gödi akkumulátorgyárának területét és az adóztatás jogát is a kormánypárti többségű megyei önkormányzatnak adta.¹³³ Hatodik jelentésünkben már az is kiderült, hogy 2021 októberében kik részesültek a gödi különleges gazdasági övezetből származó adóbevételekből: míg a kormányhoz közel álló települések önkormányzatainak jelentős összegeket adtak, Göd városa azonban nem részesült az adóbevételekből.¹³⁴

Negyedik jelentésünkben újabb különleges gazdasági övezet létrejöttéről számoltunk be: 2021. júniusában Dunaújváros és környéke ipari létesítményeinél is különleges gazdasági övezet jött létre. Dunaújváros szintén ellenzéki vezetésű város, amelynek jelentős adóbevételei származnak Iváncsával és Rácalmással kötött szerződéseikből. Az iváncsai ipari park, valamint a rácalmási Hankook-gyár által fizetett iparüzési adó 50 százaléka Dunaújvárost illeti.¹³⁵ A különleges gazdasági övezet létrehozása azt eredményezte, hogy csakúgy mint a gödi esetben, az adóbevételek itt is a kormánypárti vezetésű megyei önkormányzathoz kerülnek.

A különleges gazdasági övezeteket létrehozó kormányrendeletek rendkívül súlyos beavatkozást jelentenek az önkormányzatiságba.

C) IPARÚZÉSI ADÓ, HELYI ADÓK

A kormány a járványhelyzetre hivatkozva 2020 decemberében rendeletben tiltotta meg az önkormányzatoknak, hogy a 2021-es adóévre a 2020-as mértéket meghaladóan adót vessenek ki, vagy új típusú adókat vessenek ki. Az intézkedést a 2022-es évre is meghosszabbították. Az önkormányzatok pénzügyi mozgásterét tovább korlátozta, hogy kormányrendeletben megfelezték az iparúzési adót a 2021-es évre a kis- és középvállalkozások számára. Az önkormányzatoknak, mivel új adókat nem vehetnek ki és a meglévőeket nem emelhetik, nem maradt eszközük arra, hogy a kieső bevételeket másképp pótolják. Az iparúzési adóból származó bevételek különösen a nagyobb települések esetén jelentősek. A fenti intézkedés okozta bevételkiesés miatt a miniszterelnök a 25 ezer fő alatti településeknek kompenzációt ígért, míg a nagyobbak esetében bejelentette, hogy ezen települések pénzügyi helyzetét „egyenként tekintik át.”

Utóbbi eredménye az lett, hogy a 2005/2020. (XII. 24.) sz. Kormányhatározatban egyedi, nem címzett támogatást, településenként egységesen 1,38 milliárd forintot biztosítottak valamennyi olyan megyei jogú városnak, melyet kormánypárti polgármester vezet és közgyűlésében kormánypárti többség van. A „teljes” 1,38 milliárd forintos, nem konkrét feladathoz kötött támogatásban kizárólag azon megyei jogú városok részesültek, ahol mind a polgármestert, mint a közgyűlési többséget a kormánypártok adják.¹³⁶

D) A KÉPVISELŐ-TESTÜLETEK ÉS KÖZGYŰLÉSEK HATÁSKÖRÉNEK POLGÁRMESTER ÁLTALI ELLÁTÁSA

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (Kat. tv.) 46. § (4) bekezdése értelmében veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja. 2021. június 15-ig állt fenn az állapot, amelyben a képviselő-testületek ülésézése helyett az önkormányzatokban az egyszemélyi döntéshozatal volt a gyakorlat. A számos ezzel kapcsolatos visszaélésre, valamint arra, hogy a kormányhivatalok jelentős része elmulasztott törvényességi felügyeletet gyakorolni, Első jelentésünkben hívtuk fel a figyelmet.¹³⁷

5. KÖZHATALMI POZÍCIÓK PRIVATIZÁLÁSA

Talán az egész 2021-es év legnagyobb közéleti botrányát jelentette, hogy decemberben Polt Péter legfőbb ügyész indítványozta Völner Pál Fidesz-es országgyűlési képviselő, egyben Varga Judit igazságügyi miniszter helyettesének mentelmi jogának felfüggesztését, mivel a Központi Nyomozó Főügyészség által folytatott nyomozásban hivatali vesztegetés elfogadása és más bűncselekmények megalapozott gyanúja merült fel.¹³⁸ A gyanú szerint a miniszterhelyettes önálló

bírósági végrehajtói helyek betöltését kenőpénz adásáért tette függővé. A büntetőeljárás miatt letartóztatásban van a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar elnöke, Schadl György is.¹³⁹ A felderítést – titkos információgyűjtés során – a Nemzeti Védelmi Szolgálat végezte, a lehallgatási jegyzőkönyvekből az derült ki, hogy Schadl alkalmanként 2-5 millió forintot adott Völnernek, hogy elintézzék a kinevezéseket. Völner Pál már az ügyészségi közlemény megjelenésének napján lemondott államtitkári tisztségéről, az Országgyűlés kormánytöbbsége megszavazta a felfüggesztést.¹⁴⁰ Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy Simonka Györgyhez és Boldog Istvánhoz hasonlóan Völner se került előzetes letartóztatásba és parlamenti mandátumukról sem mondtak le, ezáltal továbbra is biztosítják a FIDESZ 2/3-os többségét az Országgyűlésben.

És bár a bírósági végrehajtók kinevezésének jogköre októberben – vélhetően nem függetlenül a folyamatban lévő nyomozástól – egy új Hatósághoz került, ez egyáltalán nem biztos, hogy csökkenti a korrupciós kockázatokat. Ahogy arról az 1-es pontban már írtunk, a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága fogja a jövőben gyakorolni a trafikkoncessziókkal, a bányászattal, a felszámolókkal, a bírósági végrehajtókkal, illetve a szerencsejátékkal kapcsolatos felügyeleti és engedélyezési hatósági jogkört. A Hatóságot létrehozó törvényben nincs olyan passzus, amely rendszerszinten nyújtana biztosítékot a hasonló esetek kivédésére.

Fontos kitérni rá, hogy a Schadl-Völner-ügy nyilvánosságra került irataiból egy, a végrehajtók kinevezésén túlmutató ügy képe bontakozik ki: az iratokról beszámoló 444 ismertetése szerint Schadl György a legkülönbözőbb témák kapcsán használta ki bennfentes kapcsolatait: közbenjárt egyetemeken azért, hogy az általa beajánlottak (többek között Rogán Antal kabinetfőnöke) az előírt követelmények teljesítése nélkül szerezhessenek képesítést, az OBH, valamint a Fővárosi Törvényszék elnökénél is igyekezett befolyását latba vetni egy bírónő ellehetetlenítése érdekében, illetve különböző állami és EU-s támogatások megszerzése érdekében is több minisztériumban lobbizott.

IRODALOMJEGYZÉK ÉS LÁBJEGYZETEK

1. <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/6-millio-401-ezer-beoltott-1495-az-uj-fertozott-es-elhunyt-48-beteg>
2. <https://telex.hu/koronavirus/2021/11/11/koronavirus-oltasi-terv-tasz-kozerdeku-adatigenyles-per-nnk>
3. <https://atlatszo.hu/adat/2021/03/24/a-magyar-jarvanyugyi-tajekoztato-oldalnal-csak-a-szerb-szukszavubb-a-regioban/>
4. <https://telex.hu/koronavirus/2021/05/28/k-monitor-koronavirus-jarvany-aldozat-telepules-szintu-lebontas-adatok-kozerdeku-adatigenyles-marcius-4-ig>
5. A kormány ún. Operatív Törzsét hozott létre Pintér Sándor belügyminiszter és Kásler Miklós EMMI miniszter vezetésével, az Operatív Törzs feladata a koronavírus világjárvány terjedésének elemzése, a védekezéssel kapcsolatos javaslatok megfogalmazása.
6. https://hvg.hu/itthon/20220112_Tiz_evre_titkositjak_az_Operativ_Torzs_minden_donteset
7. <https://24.hu/belfold/2021/03/17/koronavirus-oltasi-rendszer-mok/>
8. <https://www.valaszonline.hu/2021/03/31/koronavirus-orban-viktor-nyilt-level-media/>
9. https://mandiner.hu/cikk/20140410_megszamoltak_az_osszes_levelszavazatot_tarolt_a_fidesz
10. Második jelentés
11. https://hvg.hu/itthon/20220105_Nem_titkos_de_nem_is_nyilvanos_egyre_tobb_keteszres_dontest_hoznak_Orbanek
12. <https://444.hu/2022/01/20/nem-jelent-meg-a-magyar-kozlonyben-a-miniszteri-biztos-feladatairol-szolo-hatarozat-de-a-miniszter-szerint-ez-normalis>
13. https://index.hu/techtud/2020/01/22/a_kormany_titokban_eldontotte_hogy_a_termeszetudomanyi_muzeumnak_iden_ki_kell_koltoznie_a_ludovikarol/
14. <https://atlatszo.hu/kozpenz/2022/03/18/titokban-tovabbi-kozpenzmilliardokat-kapnak-a-fidesz-kozeli-alapitvanyok-a-valasztasok-elott/>
15. <https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/tobb-ezer-donteset-titkolja-a->

- kormany-de-penzert-meselnenek.669741.html
16. https://k.blog.hu/2021/10/25/elindult_a_kormany_kisgombochatosaga
 17. https://nepszava.hu/3138460_megalakult-a-koncessziós-tanács-orban-a-saját-embereivel-vizsgáltatja-majd-a-botrányos-eljarasait
 18. Hatodik jelentés, Megalakult a Koncessziós Tanács, 6.o.
 19. https://hvg.hu/gazdasag/20220216_Elbukta_Magyarország_a_jogallamisagi_pert
 20. <https://mfor.hu/cikkek/makro/oriasi-rendezgetes-tobb-mint-300-milliard-forint-sorsa-dolt-el-az-ejjel.html>
 21. <https://telex.hu/belfold/2020/12/17/gazdasagvedelmi-alap-magyar-kozlony-motorsport-vasut>
 22. <https://kormany.hu/hirek/a-2021-es-koltsegvetes-megalapozta-a-magyar-gazdasag-ujrainditasat>
 23. Kiderült: valójában 14. havi nyugdíjat is kapnak a nyugdíjasok, 2021. december 14. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211214/kiderult-valojaban-14-havi-nyugdijat-is-kapnak-a-nyugdijasok>
 24. A Fidesz a közmunkástól a nyugdíjasig ezermilliárdokat oszt szét, 2021. december 17. <https://444.hu/2021/12/17/a-fidesz-a-kozmunkastol-a-nyugdijasig-ezermilliardokat-oszt-szet>
 25. Orbán Viktor: 100 ezer forint lesz a közmunkások bére, 2021. december 15. <https://mfor.hu/cikkek/makro/orban-viktor-100-ezer-forint-lesz-a-kozmunkasok-bere.html>
 26. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220228/szep-csendben-varatlanul-csokkentette-az-uzemanyagok-jovedeki-adojat-a-kormany-529723>
 27. <https://24.hu/fn/gazdasag/2022/03/10/nekimegy-a-benzinturizmusnak-a-kormany-nagyot-nyesnek-a-jovedeki-adon/>
 28. <https://privatbankar.hu/cikkek/makro/szorja-a-penzet-a-kormany-a-2022-es-koltsegvetesben-a-nagy-beruhazasokra.html>
 29. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100099.tv>
 30. A költségvetési törvény egy mese - most elmeséljük, 2021. december 2. https://k.blog.hu/2021/12/02/a_koltsegvetesi_torveny_egy_mese_most_elmeseljuk
 31. https://hvg.hu/gazdasag/20220118_koltsegvetes_modositas_gazdasag_penzugyek

32. A kormány kódjелеk mögге rejtette, hogy mire úszott el a járványvédelmi alap ezermilliárdja, 2021. október 7.
https://hvg.hu/gazdasag/20211007_jarvanyvedelmi_alap
33. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211228/kritikus-fontossagu-dokumentumot-nem-hoz-nyilvanossagra-a-kormany-518528>
34. <https://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagi-hirek/kozel-5800-milliard-juthat-helyreallitasra-es-ellenallokepesseg-javitasra-3684193/>
35. https://k.blog.hu/2021/02/17/balhe_lesz_ha_a_kormany_nem_konzultal_az_unios_penzekrol
36. <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/gulyas-magyarorszag-az-egeszsegugyrekolti-legtobbet-helyreallitasi-alapbol>
37. <https://www.palyazat.gov.hu/helyreallitasi-es-ellenallokepessegi-eszkoz-rrf#>
38. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021_rolr_country_chapter_hungary_en.pdf
39. <https://444.hu/2021/07/07/nem-fogadja-el-az-europai-bizottsag-a-magyar-helyreallitasi-tervet>
40. <https://www.napi.hu/tozsdek-piacok/mnb-ertekpapier-allomany-haztartasok-reszveny-kotveny-allampapir-befektetesi-alap-megtakaritas-hozam.734329.html>
41. <https://magyarnarancs.hu/valasztas2022/a-nagy-fideszes-laptoposztogatas-246384>
42. https://www.google.com/url?q=https://www.portfolio.hu/deviza/20210914/eldolt-gigantikus-adossagot-vett-ma-fel-a-magyar-allam-500636&sa=D&source=docs&ust=1635241296035000&usg=AOvVaw1E_DXYsaLgE8-1msIKbTRP
43. https://hvg.hu/gazdasag/20210916_allampapir_deviza_eladosodas
44. <https://cdn.kormany.hu/uploads/sheets//8/86/86a/86ade12ca394e1244d5ea5dd51e1b85.pdf>
45. <https://g7.hu/kozelet/20210323/vegkepp-bebizonyosodott-hogy-kidobott-penz-a-lelegeztetogepekre-koltott-300-milliard-forint/>
46. <https://telex.hu/gazdasag/2021/01/27/majdnem-egybillio-forintra-ir-ki-kozbeszerzest-a-rogan-fele-digitalis-kormanyzati-ugynokseg>
47. A takarítócég, amely egy év alatt közel 480 milliárd forintnyi állami megrendelést kapott, 2021. november 19.
<https://g7.hu/vallalat/20211119/a-takaritocceg-amely-egy-ev-alatt-kozel-480-milliard-forintnyi-allami-megrendelest-kapott/>

48. https://hvg.hu/gazdasag/20201218_ner_duna_aszfalt_magyar_kozut
49. <https://orszagszerte.atlatszo.hu/hivatalos-sziji-laszlo-duna-aszfaltja-netto-92-milliard-forintert-epitheti-meg-az-uj-duna-hidat/>
<https://magyarnarancs.hu/belpol/sziji-laszlo-cege-803-millioert-epitheti-az-utat-rakosmenten-133180>
<https://atlatszo.hu/2020/08/26/az-elmult-harom-evben-tobb-szazmilliard-forintnyi-unios-forrast-hasznalt-es-7-luxusjachtnyi-profitot-termelt-sziji-laszlo-epitoipari-cege/>
50. https://www.napi.hu/magyar_vallalatok/potmunkak-meszaroseknak-harmincot-milliardert.718629.html
51. <https://24.hu/belfold/2020/11/30/tender-meszaros-lorinc-god/>
52. <https://444.hu/2021/08/13/pentek-tizenharom-40-milliardos-tendert-nyert-meszarosek-csaladi-cege>
53. https://nepszava.hu/3129616_meszaros-lorinc-csaladja-beleveti-magat-a-magyar-filmiparba
54. <https://24.hu/fn/gazdasag/2020/05/26/eldugja-a-kormany-mennyit-koltenek-a-budapest-belgrad-vasutra-koltsegvetes-2021-meszaros-lorinc-varga-mihaly-orban-viktor/>
55. Szél Bernadett: két hete maradt a külügynek, hogy kiadja a Belgrád-Budapest vasúti szerződést
<https://magyarnarancs.hu/belpol/szel-bernadett-ket-hete-maradt-a-kulugynek-hogy-kiadja-a-belgrad-budapest-vasuti-szerzodest-242437&sa=D&source=docs&ust=1643627270767545&usg=AOvVaw1gbDykgammph7cnnuTLF8A>
56. https://hvg.hu/gazdasag/20211126_budapest_belgrad_itelet_transparency
57. [https://index.hu/gazdasag/2019/06/12/meszaros_cege_opus_megkototte_590_milliard_szerzodest_a_budapest-belgrad-vasutvonalra/](https://index.hu/gazdasag/2019/06/12/meszaros_cege_opus_megkototte_590_milliard_szerzodest_a_budapest_belgrad-vasutvonalra/)
58. <https://fonodo.reblog.hu/maguknak-irtak-ki-az-alomvasutra-a-tendert-a-kinaiak>
59. <https://palyaz.hu/kisfaludy-palyazat/>
60. <https://kisfaludyprogram.hu/cikkek/kozlemeny-a-nagy-kapacitasu-meglev-szallodak-fejlesztese-es-uj-szallodak-letesitese-cim-palyazat-felfuggeszteser-l-57>
61. https://index.hu/gazdasag/2020/05/29/alapitott_egy_ceget_majd_hirtelen_nyert_8_milliard_forint_tamogatast_a_volt_amator_labdarugo/

62. https://k.blog.hu/2020/07/27/morzsanak_tunnek_a_panziotamogatasok_meszaros_ner_hoteljeihez_kepest
63. <https://www.valaszonline.hu/2021/02/26/turisztika-tamogatasok-ugynokseg-mtu-guller-zoltan/>
64. <https://24.hu/belfold/2020/08/10/visegrad-luxushotel-tiborc-istvan-szijaslo-mtu-kozpenz-egyedi-tamogatas/>
65. <https://korrupcio.hvgblog.hu/2022/02/17/bebetonozott-tamogatasok/>
66. <https://24.hu/kozelet/2022/02/07/magyar-turisztikai-ugynokseg-unios-tamogatas-koronavirus-alap/>
67. https://naih.hu/files/Infoszab_jelentes_NAIH-2021-2095-1.pdf
68. <https://24.hu/kozelet/2021/02/18/laposa-bence-interju-badacsony-magyar-turisztikai-ugynokseg-kisfaludy-program-egyedi-tamogatas/>
69. <https://g7.hu/kozelet/20210219/a-fideszes-telepulesek-kozel-500-szor-tobb-turisztikai-tamogatast-kaptak-mint-az-ellenzekiek/>
70. https://hvg.hu/360/20210120_Kisfaludy_Program_hataron_tuli_tamogatasok
71. <https://444.hu/2021/08/10/az-allami-szamvevoszek-szerint-a-facebookos-hirdetes-nem-szamit-politikai-hirdetesnek>
72. https://hvg.hu/gazdasag/20210726_megafon_kozpont_ujra_akcioban
73. <https://444.hu/2021/05/31/kozpenzbol-jarja-a-vilag-luxushoteleit-antall-jozsef-fia-az-orban-rendszer-nagy-nyertese>
74. <https://atlatszo.hu/2021/06/21/milliardos-tamogatasok-mellett-is-penzugyi-mentoovre-szorult-az-antall-jozsef-tudaskozpont/>
75. https://hvg.hu/itthon/20210616_Antall_Jozsef_Tudaskozpont_gazdalkodas_torvenyesseg_Miniszterelnokseg
76. <https://blog.atlatszo.hu/2021/06/szauna-is-lesz-az-alapjogokert-kozpont-300-millio-atalkitott-uj-irodahazaban/>
77. <https://24.hu/belfold/2021/06/05/roganektol-jott-a-penz-alapitvanyi-tamogatasra-egy-belvarosi-kavezoban-is-landolt-belole-600-millio/#>
78. <https://www.napi.hu/magyar-vallalatok/allam-mfb-tamogatas-bank-kifizetes-alapitvany-cof-media-hatarontul.734665.html>
79. <https://24.hu/belfold/2021/08/23/tavaly-mar-tobb-mint-egy-milliard-forint-kozpenzt-kapott-ader-alapitvanya>

80. <https://hang.hu/belfold/2020/12/25/100-milliardot-kapott-a-mathias-corvinus-collegium/>
81. <https://444.hu/2021/04/27/megszavazta-a-parlament-hogy-alapitvanyokba-szervezzek-ki-a-kozvagyont>
82. https://mandiner.hu/cikk/20210427_egyvetemi_modellvltas_ime_az_ujabb_kuratoriumi_tagok_nevsora
83. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20201215/elfogadtak-az-alaptorveny-kilencedik-modositast-461860>
84. <https://telex.hu/belfold/2021/02/22/palkovics-finanszirozas-struktura-felsooktatas-magyarorszag>
85. https://hvg.hu/itthon/20210427_alapitvanyok_szavazas_orzaggyules_egyetemek
86. <https://atlatszo.hu/2021/05/20/ket-allami-ceggel-negy-draga-kulfoldi-ingatlant-adott-egy-alapitvany-nak-a-kormany>
87. https://azonnali.hu/cikk/20210520_hataron-tuli-bevasarlokoruton-szijjartoe-uj-kozalapitvanya
88. <https://infostart.hu/belfold/2021/09/27/dontottek-az-egyetemi-vagyonkezelo-alapitvanyok-finanszirozasarol>
89. <https://444.hu/2018/10/30/orban-viktor-egy-kinai-egyetem-mukodesere-rabolintott-a-ceu-meg-mindig-var>
90. <https://www.valaszonline.hu/2021/06/07/fudan-rozsdaovezet-budapest-vizpart-nagyvasartelep-kinai-befolyas-diakvaros/>
91. <https://telex.hu/belfold/2021/04/06/kinai-egyetem-budapest-fudan-finanszirozas>
92. 2016-ban szintén kétes körülmények között került az Alapítvány tulajdonába a Zánkai Gyerektábor.
93. https://hvg.hu/gazdasag/20210727_szocialis_intezmenyek_egyhazak
94. <https://telex.hu/belfold/2022/03/01/magyar-kozlony-szocialis-intezmeny-magyarorszagi-evangelikus-egyhaz-szent-lukacs-gorogkatolikus-szeretetszolglat-vaci-egyhazmegye>
95. <https://24.hu/fn/gazdasag/2021/06/23/erzsebet-tabor-ara-alapitvany-kiszervezes/>
96. <https://orszagszerte.atlatszo.hu/a-whb-55-milliard-forintert-ujitja-fel-a-geztisza-kastelyt-ami-aztan-a-reformatus-egyhaze-lesz/>

97. Egyszerre kilenc állami ingatlant vett meg az egyik leggazdagabb magyarhoz köthető alap, 2021. november 26.
<https://www.napi.hu/ingatlan/allami-ingatlan-mnv-budai-var-mav-szekhaz-andrassy-ut-jellinek-daniel-milliardos.740968.html>
98. A kormányzati vagyonkezelő sem lazált, ha értékes ingatlanokat kellett eladni milliárdos befektetőknek, 2021. november 25.
<https://444.hu/2021/11/25/a-kormanyzati-vagyonkezelelo-sem-lazsalt-ha-ertekes-ingatlanokat-kellett-eladni-milliardos-befektetoknek>
99. A lélegeztetőbiznisz egyik haszonélvezője ismét az állammal üzletelt, 2021. július 22.
https://hvg.hu/360/202129_a_lelegeztetobiznisz_haszna_lubickolnak_benne
100. Százmilliókat keresve 3,8 milliárdért eladta az állam a Malév irodaházat is, 2021. október 1.
<https://mfor.hu/cikkek/makro/szazmilliokat-keresve-38-milliardert-eladta-az-allam-a-malev-irodahazat-is.html>
101. Millárdokért vásárolta meg a Malév romját az állam, 2018. július 29.
<https://www.napi.hu/ingatlan/millardokert-vasarolta-meg-a-malev-romjat-az-allam.667051.html>
102. Vitézy Tamás szerint a rendszer kiszolgálja, ha a maffiatagok szemet vetnek más vagyonára, 2021. december 15.
<https://24.hu/belfold/2021/12/15/vitezy-tamas-hvg-ner-vagyon/>
103. T/17442. számú javaslat az egyes vagyongazdálkodási tárgyú rendelkezésekről, valamint egyes vagyongazdálkodást és nemzeti pénzügyi szolgáltatásokat érintő törvények módosításáról
https://www.parlament.hu/web/guest/iromanyok-egyszerusitett-lekerdezese?p_p_id=hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=aOycD24B&_hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy_irom.irom_adat%3Fp_ckl%3D41%26p_izon%3D17442
104. Ingyen játszanák ki az állami tulajdonban lévő sportlétesítményeket, több törvényt módosítanak emiatt, 2021. november 3.
https://alfahir.hu/2021/11/03/allami_vagyon_sporttorveny_stadionok_sportletesitmenyek_parlament_mager_andrea_nemzeti
105. Mintegy 4 milliárd eurót ajánlhattak a Budapest Airportért, 2021. október 15.
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211015/mintegy-4-milliard-eurot-ajanlhattak-a-budapest-airportert-505626>
Ferihegy visszavásárlása csak az első, igaz, óriási lépése lehet egy nagyobb mestertervnek, 2021. november 4.
<https://telex.hu/gazdasag/2021/11/04/eddig-a-stadion-volt-a-slager-mostantol-majd-a-repter-lesz-az>

106. Hivatalosan is tárgyal a magyar állam Ferihegy visszavásárlásáról a repülőtér tulajdonosával, 2021. november 15.
<https://telex.hu/gazdasag/2021/11/15/budapest-airport-eladas-kormany-lepes>
107. Orbán: A reptér visszavásárlását a választások előtt nem ésszerű nyélbe ütni, 2021. december 13.
https://hvg.hu/gazdasag/20211213_orban_viktor_liszt_ferenc_repuloter_visszavasarlas
108. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000532.KOR>
109. https://hvg.hu/gazdasag/20220221_kotelezettsegszegesi_ejaras_magyar_kormany_aegon_vig
110. A magyar kormány és az osztrák VIG megegyezett az Aegon felvásárlásáról, 2021. december 23.
https://hvg.hu/kkv/20211223_aegon_magyar_kormany_vienna_insurance_group
111. https://hvg.hu/gazdasag/20210825_Tobbseget_szerez_a_4iG_az_Antenna_Hungariaban
112. <https://www.napi.hu/magyar-vallalatok/augusztus-20-tuzijatek-kormany-antenna-hungaria-rendezveny.717046.html>
113. <https://hirlevel.egov.hu/2021/08/15/megveszi-az-mvm-net-et-az-antenna-hungaria/>
114. <https://444.hu/2021/10/27/megvasarolta-a-telenor-montenegroi-leanyvallalat-a-4ig>
115. <https://444.hu/2021/11/30/jaszai-gellert-4ig-je-232-milliardert-vette-meg-a-digi-t>
116. A 4iG megvásárolja az albán távközlési piac leggyorsabban növekvő társaságát, 2021. december 23.
<https://www.4ig.hu/a-4ig-megvasarolja-az-alban-tavkozlesi-piac-leggyorsabban-novekvo-tarsasagat>
117. https://hvg.hu/kkv/20220222_Antenna_Hungaria_felvasarlas_szerzodes
118. <https://telex.hu/gazdasag/2021/11/25/4ig-magyar-nemet-portugal-oriasceg-formalodik-amely-privatizalna-a-magyar-tavkozlesi-agazatot>
119. <https://telex.hu/belfold/2021/06/25/kavicsbanya-ertekesites-zartkoru-tenderen-orban-viktor-bayer-construct>
120. https://nepszava.hu/3125951_fuk-a-kavicsbanyaban
121. https://hvg.hu/360/202129__a_kavicsbanyak_kiralya__tiborc_z_kozeleben__szazmilliardos_va

gyon__betonkavaras

122. https://hvg.hu/360/202125_kozpenzzel_porgetett_osztalek
123. <https://infostart.hu/gazdasag/2020/12/16/letrejott-magyarorszag-masodik-legnagyobb-bankcsoportja>
124. <https://444.hu/2022/01/12/tiborc-istvan-kolcsonos-tulajdonlással-a-coop-lancba-is-beepul-a-granit-bank-megvetelevel?fbclid=IwAR0qsjE5ftaC-tRPwQqbV5jV9bV27sl8RQR79zWrVcoqAQzdT3d3pxWjJk8>
125. <https://forbes.hu/uzlet/a-teljes-tigaz-meszarosekhoz-kerulhet/>
https://hvg.hu/gazdasag/20210312_Meszaros_Lorinc_Tigaz
126. <https://www.portfolio.hu/uzlet/20201228/szerzodest-irt-ala-az-opus-az-eon-nal-megveszik-a-titaszt-463324>
127. https://hvg.hu/360/202050_vpp_project_beerett_habony_projektje
128. https://nepszava.hu/3101694_ner-kozelbe-kerult-budapest-fo-tavhotermeloje
129. https://m.hvg.hu/kkv/20210813_A_kormany_allami_kezesseget_ad_a_kormanyiszovivo_ferje_53_milliard_forintos_hitelehez
130. <https://www.valaszonline.hu/2021/05/19/exkluziv-43-titkos-penzalapot-kezel-a-ner-felsoelitje/>
131. <https://www.valaszonline.hu/2021/05/19/exkluziv-43-titkos-penzalapot-kezel-a-ner-felsoelitje/>
132. <https://einfoszab.budapest.hu/list/varakozasi-dijakbol-es-potdijakbol-eredo-bevetelek>
133. <https://atlatszo.hu/kozpenz/2020/04/21/kulonleges-gazdasagi-ovezet-igy-nyultak-at-a-momentumos-polgarmester-feje-folott-godon/>
134. <https://atlatszo.hu/orszagszerte/2021/10/19/penzosztas-god-onkormanyzata-egy-fillert-sem-kapott-a-godi-samsung-adobol/>
135. <https://telex.hu/gazdasag/2021/05/17/rajar-a-rud-dunaujvarosra-egy-titkos-terv-alapjan-milliardos-forrast-vonnanak-el-az-ellenzeki-varostol>
136. Harmadik jelentés
137. Első jelentés
138. Indítvány dr. Völner Pál országgyűlési képviselő mentelmi jogának felfüggesztésére - a Legfőbb Ügyészség sajtóközleménye, 2021. December 7.
<http://ugyeszseg.hu/inditvany-dr-volner-pal-orszaggulyesi-kepviselo-mentelmi-joganak-felfuggesztesere-a-legfobb-ugyeszseg-sajtokozlemenye/>

139. Ügyészség: Völner Pál 83 millió forintot kapott, 2021. december 13.
<https://infostart.hu/belfold/2021/12/13/ugyeszseg-volner-pal-83-millio-forintot-kapott>
140. Megszavazták Völner Pál mentelmi jogának felfüggesztését, 2021. december 14.
<https://24.hu/belfold/2021/12/14/volner-pal-mentelmi-jog-felfuggesztes/>